

**DIAGNOZA NA POTRZEBY
WYZNACZENIA OBSZARU
ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI
NA TERENIE GMINY TURAWA**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
CHARAKTERYSTYKA GMINY TURAWA.....	7
POŁOŻENIE GMINY	7
SFERA SPOŁECZNA.....	10
DEMOGRAFIA	10
BEZROBOCIE.....	12
POMOC SPOŁECZNA	14
POZIOM EDUKACJI	15
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA.....	17
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	20
SFERA GOSPODARCZA	21
LOKALNY RYNEK PRACY	21
SFERA ŚRODOWISKOWA	22
STRUKTURA UŻYTKOWA GRUNTÓW	22
FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	22
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA	23
GOSPODAROWANIE ODPADAMI	23
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	24
SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	24
STRUKTURA OSADNICZA	24
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA.....	25
ZABYTKI	26
SFERA TECHNICZNA	26
ZASOBY MIESZKANIOWE	26

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	28
METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	30
JEDNOSTKI ANALITYCZNE	30
WSKAŹNIKI	32
DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (ANALIZA WSKAŹNIKOWA)	36
SFERA SPOŁECZNA	36
UBÓSTWO	37
BEZROBOCIE	38
POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	41
PRZESTĘPCZOŚĆ	44
POZIOM EDUKACJI	49
NIEWYSTARCZAJĄCY POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	51
SFERA GOSPODARCZA	55
STOPIEŃ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	55
SFERA ŚRODOWISKOWA	56
WYSTĘPOWANIE ODPADÓW STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE DLA ŻYCIA, ZDROWIA LUDZI LUB STANU ŚRODOWISKA	57
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	58
NIEWYSTARCZAJĄCE WYPOSAŻENIE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	59
SFERA TECHNICZNA	60
NIEWYSTARCZAJĄCY STAN TECHNICZNY OBIEKTÓW MIESZKANIOWYCH	61

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH.....	62
DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI	66
SPIS TABEL.....	73
SPIS WYKRESÓW	75
SPIS MAP.....	75
SPIS RYSUNKÓW	75

WSTĘP

Rewitalizacja, zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, to „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Obszar zdegradowany, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy, stanowi „obszar gminy znajdującej się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym” oraz gdy występuje na nim jedno z następujących „negatywnych zjawisk”:

- gospodarczych – w szczególności niski stopień przedsiębiorczości,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną czy niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych.

Obszar rewitalizacji, zgodnie z art. 10 ustawy, wyróżnia się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, ale jednocześnie nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Co istotne, do obszaru rewitalizacji mogą również należeć niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, jeśli występują tam negatywne zjawiska, a działania rewitalizacyjne na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji obecnie obowiązujące programy rewitalizacji, inne niż gminne programy rewitalizacji, mogą obowiązywać jedynie do 31 grudnia 2023 r. Ponadto co istotne wsparcie w ramach perspektywy unijnej na lata 2021-2027 będzie udzielane wyłącznie na przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikające z obowiązujących gminnych programów rewitalizacji.

Gmina, przystępując do prac związanych z kompleksową rewitalizacją obszarów zdegradowanych, jest zobowiązana w pierwszym etapie do przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zgodnie z ustawą należy tego dokonać w wyniku analizy opartej o wskaźniki określone w ustawie.

Do opracowania diagnozy i wyznaczenia obszarów zdegradowanych i wyodrębnionych z nich obszarów rewitalizacji zastosowano dane pozyskane z różnorodnych źródeł, w tym w szczególności z:

- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych),
- Urzędu Gminy w Turawie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turawie,
- Komisariatu Policji w Ozimku.

Zakres diagnozy obejmował sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

CHARAKTERYSTYKA GMINY TURAWA

Rozdział charakteryzujący Gminę Turawa został opracowany z wykorzystaniem danych Głównego Urzędu Statystycznego. Należy zaznaczyć, że mogą one w niektórych przypadkach różnić się od stanu faktycznego oraz statystyki prowadzonej przez Urząd Gminy Turawa. Zaprezentowane w ten sposób informacje umożliwią porównanie wybranych danych dotyczących powiatu opolskiego, województwa opolskiego oraz Polski z danymi na poziomie gminnym.

POŁOŻENIE GMINY

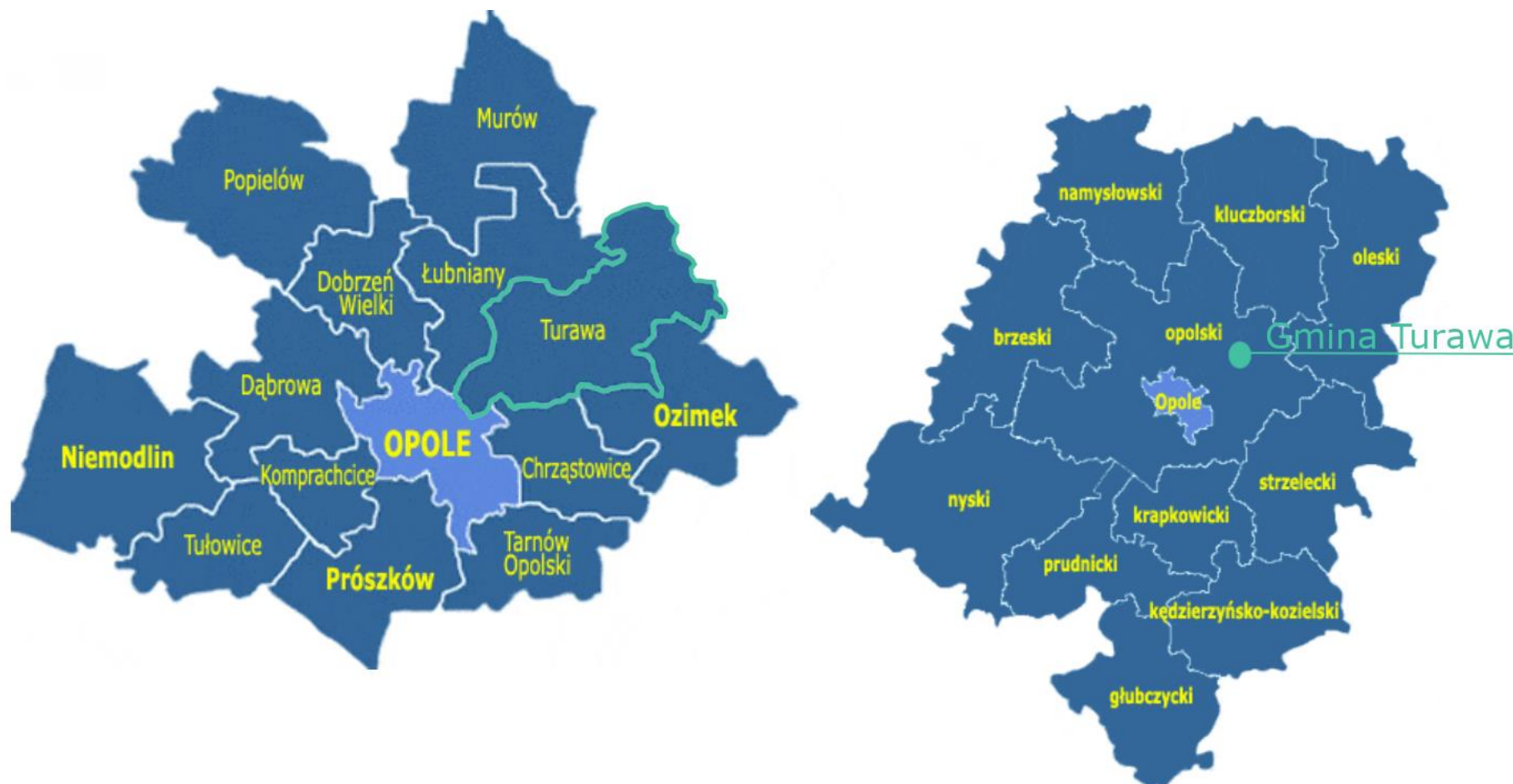
Gmina Turawa położona jest w środkowo-wschodniej części województwa opolskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego Opole. Wchodzi w skład powiatu opolskiego.

Sąsiaduje z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od zachodu z gminą Łubniany;
- od północy z gminą Lasowice Wielkie (powiat kluczborski);
- od wschodu z gminą Zębowice (powiat oleski);
- od południowego wschodu z gminą Ozimek (powiat opolski);
- od południa z gminą Chrzastowice (powiat opolski);
- od południowego zachodu z miastem Opole (powiat Opole).

Kolejne mapy przedstawiają położenie Gminy Turawa w powiecie opolskim oraz województwie opolskim.

Mapa 1 Położenie Gminy Turawa na mapach powiatu opolskiego oraz województwa opolskiego

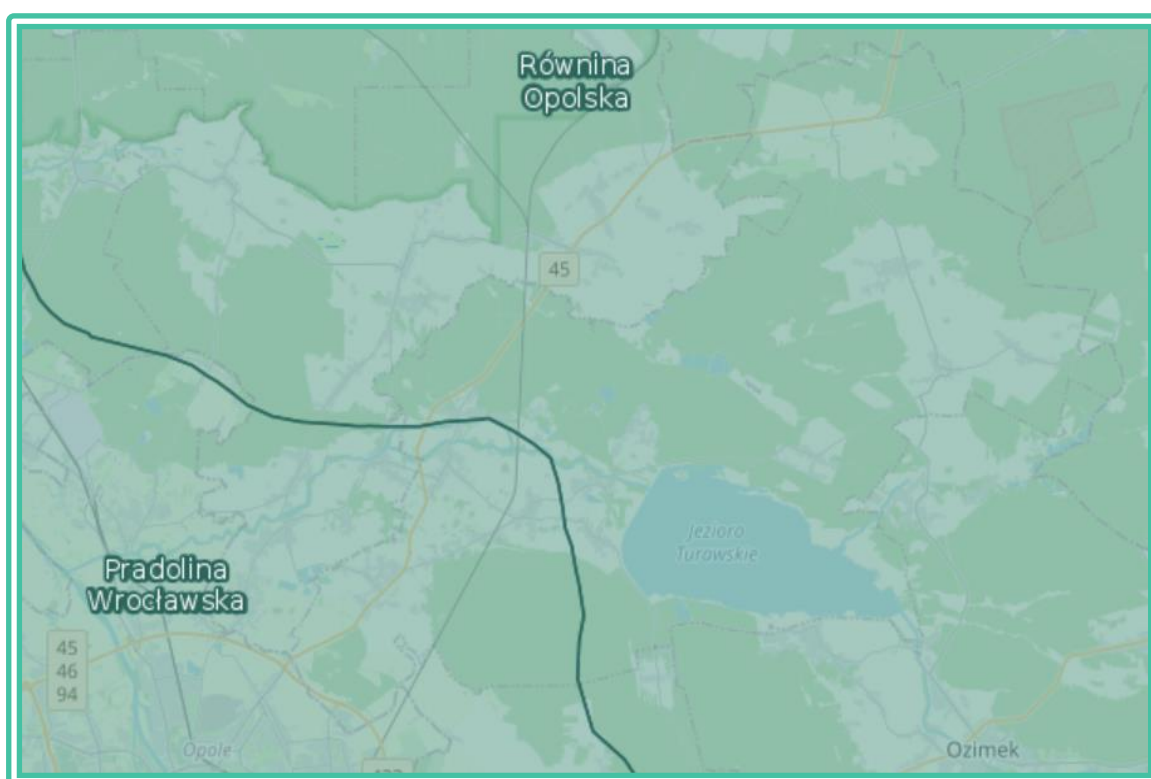

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/powiaty/188.html> oraz <http://gminy.pl/wojewodztwa/8.html>
(dostęp: 16.07.2023 r.)

Według podziału fizycznogeograficznego Gmina Turawa położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Równina Opolska (318.57) – centralna i wschodnia część Gminy oraz Pradolina Wrocławska (318.52) – zachodnia część Gminy.

Na rysunku przedstawiono położenie gminy według podziału fizycznogeograficznego.

Rysunek 1 Położenie Gminy Turawa – podział fizycznogeograficzny

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
(dostęp: 16.07.2023 r.)

DEMOGRAFIA

Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. Gminę Turawa zamieszkiwało łącznie 9 887 osób. Liczba mieszkańców w podziale na płeć prezentowała się w następujący sposób: 4 811 mężczyzn oraz 5 076 kobiet, co oznacza, że współczynnik feminizacji wyniósł 106.

Zgodnie z Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030 sporządzoną przez GUS w Gminie Turawa liczba mieszkańców będzie systematycznie spadać, przewiduje się, że w 2030 r. powinna zanotować wartość – 9 676.

Istotną kwestią w procesie analizy sytuacji demograficznej Gminy jest również podział ludności według ekonomicznych grup wiekowych, wśród których można wyróżnić:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym – od urodzenia do 17 roku życia;
- osoby w wieku produkcyjnym – kobiety w wieku między 18 a 59 lat, mężczyźni w wieku między 18 a 64 lata;
- osoby w wieku poprodukcyjnym – kobiety w wieku powyżej 60 lat, mężczyźni w wieku powyżej 65 lat.

Tabela prezentuje dane na temat struktury ludności Gminy Turawa według podziału na wspomniane powyżej grupy w 2022 r.

Tabela 1 Ekonomiczne grupy wiekowe w Gminie Turawa w 2022 roku

wiek przedprodukcyjny	
liczba ludności ogółem	1 765
liczba mężczyzn	903
liczba kobiet	862

wiek produkcyjny	
liczba ludności ogółem	6 042
liczba mężczyzn	3 177
liczba kobiet	2 865
wiek poprodukcyjny	
liczba ludności ogółem	2 080
liczba mężczyzn	731
liczba kobiet	1 349

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 16.07.2023 r.)

Analiza danych dotyczących ekonomicznych grup wiekowych ukazała, że w Gminie Turawa na koniec 2022 r. największy udział miała ludność w wieku produkcyjnym. Co istotne w Gminie mamy do czynienia ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa ze względu na przewagę liczbową osób w wieku poprodukcyjnym nad osobami w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Kluczową rolę w procesach demograficznych gmin odgrywają także procesy migracyjne, zwłaszcza, że w większości przypadków dotyczą osób młodych z dobrym wykształceniem, a także wysokimi kwalifikacjami zawodowymi.

Należy podkreślić, że statystyki dotyczące migracji nie muszą odzwierciedlać stanu rzeczywistego, ponieważ w wielu przypadkach osoby, które zmieniają miejsce zamieszkania, nie zmieniają jednocześnie oficjalnego miejsca zameldowania, a więc ich migracja nie ma wpływu na statystyki.

Następna tabela przedstawia dane na temat liczby zameldowań oraz wymeldowań w Gminie Turawa w 2022 roku.

Tabela 2 Migracje w Gminie Turawa w 2022 r.

zameldowania	
zameldowania ogółem	121
zameldowania z miast	81
zameldowania ze wsi	32
zameldowania z zagranicy	8
wymeldowania	
wymeldowania ogółem	102
wymeldowania do miast	53
wymeldowania na wieś	49
saldo migracji	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 16.07.2023 r.)

Analiza danych dotyczących ruchu wewnętrznego i zewnętrznego w Gminie Turawa wykazała, że w przypadku liczby zameldowań większy udział mają zameldowania z innych miast, natomiast w odniesieniu do wymeldowań większy odsetek stanowią wymeldowania na wieś. Warto zaznaczyć, że saldo migracji jest dodatnie, co jest pozytywną sytuacją.

BEZROBOCIE

Oceniając sytuację społeczną gminy niezbędne jest zbadanie poziomu bezrobocia. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym jest osoba:

- która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego,
- niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej,

- zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy,
- zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy,
- poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Należy zaznaczyć, że przy analizie danych dotyczących bezrobocia pod uwagę bierze się podział bezrobocia na rejestrowane i ukryte. Bezrobocie ukryte obejmuje osoby nieaktywne zawodowo, ale jednocześnie niezarejestrowane w żadnym powiatowym urzędzie pracy. Wszelkie statystyki obejmują jedynie bezrobocie rejestrowane, co oznacza, że nie oddają w pełni skali bezrobocia.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane na temat poziomu bezrobocia w Gminie Turawa w 2022 roku.

Tabela 3 Bezrobocie w Gminie Turawa w 2022 roku

	2022
liczba bezrobotnych ogółem	134
liczba bezrobotnych kobiet	74
liczba bezrobotnych mężczyzn	60
liczba długotrwale bezrobotnych	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 16.07.2023 r.)

Analiza danych na temat liczby osób bezrobotnych wykazała, że wśród osób bezrobotnych ok. 55% stanowią kobiety, co jest niekorzystną sytuacją. Wpływ na to może mieć brak aktywizacji zawodowej kobiet, pełnienie przez nie innych funkcji społecznych czy niższe kwalifikacje. Co istotne wysoki udział mają również osoby długotrwale bezrobotne, co również należy ocenić negatywnie, gdyż dłuższy okres bezrobocia powoduje trudniejszy powrót na rynek pracy i częstsze korzystanie z pomocy społecznej.

POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie jest jednostką budżetową gminy, funkcjonującą na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą NR XV/74/2019 Rady Gminy Turawa z dnia 9 grudnia 2019 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turawie.

Zgodnie z Raportem o stanie gminy w 2022 roku głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były: długa ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo.

Kolejna tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób korzystających z pomocy społecznej według powodu jej przyznania w Gminie Turawa w roku 2022.

**Tabela 4 Korzystanie z pomocy społecznej
w Gminie Turawa w 2022 roku**

powód przyznania pomocy	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
ubóstwo	27	45
sieroctwo	1	1
bezdomność	5	5
potrzeba ochrony macierzyństwa,	2	2
w tym wielodzietność	2	2
bezrobocie	9	11
niepełnosprawność	29	52
długotrwała lub ciężka choroba	49	74
przemoc w rodzinie	14	48
alkoholizm	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Turawa za 2022 rok

Powyższe dane wykazały, że w 2022 roku z pomocy społecznej skorzystały łącznie 243 osoby w 141 rodzinach.

POZIOM EDUKACJI

W Gminie Turawa działa pięć przedszkoli i pięć szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę, ponadto jedna szkoła podstawowa dla klas I-VIII oraz jedna szkoła podstawowa dla klas I-III z oddziałem przedszkolnych prowadzone przez stowarzyszenia.

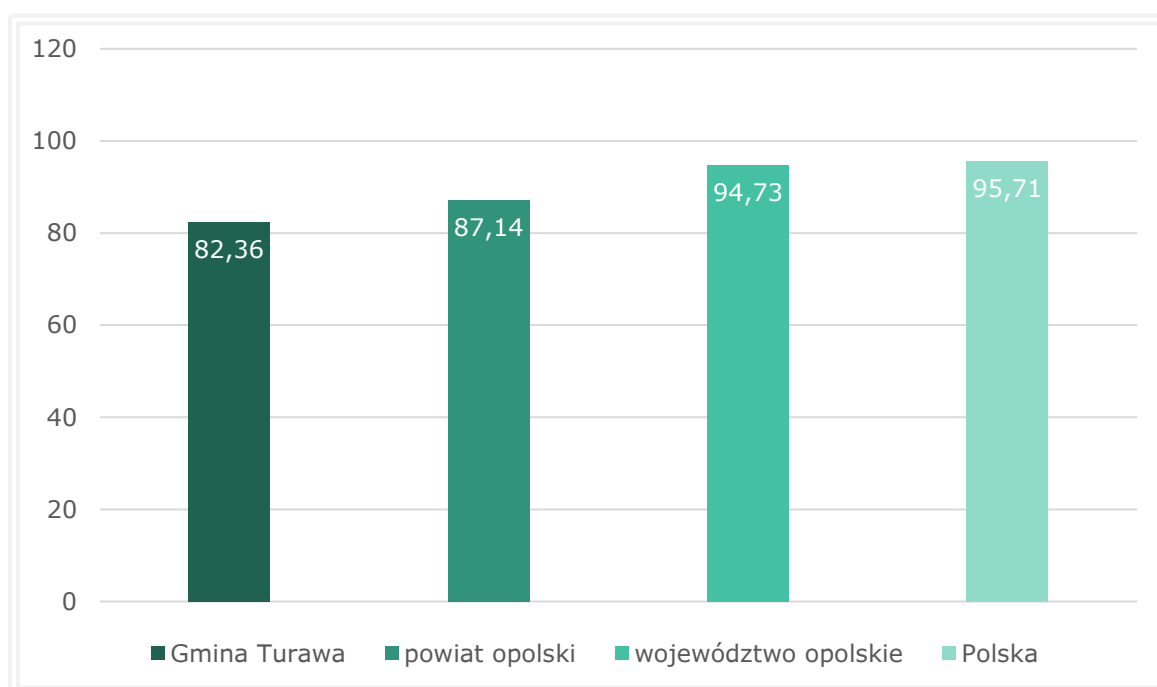
Są to następujące placówki oświatowe:

- przedszkola publiczne:
 - Publiczne Przedszkole w Zawadzie,
 - Publiczne Przedszkole w Kotorzu Małym,
 - Publiczne Przedszkole w Turawie,
 - Publiczne Przedszkole w Bierdzanach będące częścią Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bierdzanach,
 - Publiczne Przedszkole w Węgrach,
- szkoły podstawowe publiczne:
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Turawie,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Zawadzie,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierdzanach będąca częścią Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bierdzanach,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Osowcu,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Ligocie Turawskiej,
- placówki niepubliczne:
 - Społeczna Szkoła Podstawowa w Węgrach,
 - Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Kadłubie Turawskim
 - Niepubliczne Przedszkole „Kubusiowa Akademia” w Rzędowie.

W przypadku analizowania poziomu edukacji konieczne jest określenie współczynnika skolaryzacji brutto. Jest to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby osób w grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi. Jego wartość w przypadku edukacji na poziomie podstawowym powinna być zbliżona do 100% ze względu na obowiązkowy charakter kształcenia.

Na wykresie zaprezentowano dane na temat współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Turawa w porównaniu do powiatu opolskiego, województwa opolskiego oraz Polski w 2021 roku.

Wykres 1 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Turawa w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.07.2023 r.)

W 2021 roku w Gminie Turawa współczynnik skolaryzacji brutto zanotował wartość 82,36%, a co za tym idzie był niższy niż w powiecie, województwie i kraju. Wartość analizowanego wskaźnika w Gminie może oznaczać, że nie wszyscy uczniowie realizują obowiązek szkolny lub, co bardziej prawdopodobne, że część dzieci zameldowanych na obszarze Gminy Turawa uczęszcza do szkół zlokalizowanych w innych jednostkach samorządu terytorialnego.

Kluczowym wskaźnikiem w zakresie oceny poziomu edukacji w szkołach są wyniki egzaminów, w przypadku szkół podstawowych jest to egzamin ósmoklasisty.

Następna tabela prezentuje dane na temat wyników egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022 uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych w Gminie Turawa oraz średnich na poziomie powiatu opolskiego oraz województwa opolskiego.

**Tabela 5 Wyniki egzaminu ósmoklasisty
w roku szkolnym 2021/2022**

	język polski	matematyka	język angielski
Gmina Turawa	59,58	55,51	68,35
powiat opolski	58,81	58,09	66,62
województwo opolskie	60	57	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław (dostęp: 28.07.2023 r.)

Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty wykazała, że uczniowie szkół z Gminy Turawa w przypadku języka polskiego osiągnęli wyniki wyższe niż w powiecie oraz niższe niż w województwie, w odniesieniu do matematyki notowali średnie niższe niż w powiecie i województwie, a co do języka angielskiego ich wyniki były wyższe niż w powiecie i województwie. Poziom edukacji w gminie można zatem ocenić jako stosunkowo wysoki.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Wskaźnikiem określającym aktywność społeczności lokalnej jest między innymi liczba organizacji pozarządowych, a także poziom współpracy władz samorządowych ze wspomnianymi organizacjami.

Na terenie Gminy Turawa działają następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Rodziców „Przyjazna Szkoła w Węgrach,
- Stowarzyszenie Rodziców „Nasza Szkoła w Kadłubie Turawskim,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Turawskiej (Turawa),
- „CARITAS” (Kotórz Mały),
- Gminne Zrzeszenie L.Z.S. (Turawa),
- LKS „Silesius” Kotórz Mały,
- LKS „Sokół” Bierdzany,
- GOSDiM Turawa,
- Harcerski Klub Żeglarski w Turawie,
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Bierdzan,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Bierdzany,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Kadłub Turawski,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Ligota Turawska,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Kotórz Wielki,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Rzędów,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Osowiec,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Węgry,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Zawada,
- Ruch Autonomii Śląska – Region Opole (Kotórz Mały),
- Stowarzyszenie „Wielkie Księstwo Turawskie” (Turawa),
- Stowarzyszenie „Nasz Zakrzów Turawski” (Zakrzów Turawski).

Podstawowym dokumentem, który wyznacza cele, zasady i formy współpracy Gminy Turawa z organizacjami pozarządowymi jest corocznie aktualizowany i uchwalany przez Radę Gminy Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Na moment sporządzania Diagnozy obowiązuje Program na 2023 rok przyjęty

uchwałą nr XLVI/333/2022 Rady Gminy Turawa z dnia 24 listopada 2022 roku.

O poziomie aktywności mieszkańców świadczy również udział w wyborach samorządowych i związany z nim wskaźnik frekwencji wyborczej. Informuje on o tym, jak dana społeczność lokalna jest zaangażowana w wybór władz lokalnych i regionalnych. W Polsce w ramach wyborów samorządowych dokonuje się wyłonienia członków następujących organów jednostek samorządu terytorialnego: sejmików województwa, rad powiatów, rad gmin oraz jednoosobowych organów wykonawczych gmin – wójtów, burmistrzów, prezydentów miast.

Tabele przedstawiają udział mieszkańców Gminy Turawa w wyborach samorządowych w 2024 roku w przypadku jednoosobowych organów wykonawczych gmin w odniesieniu do powiatu opolskiego, województwa opolskiego oraz całego kraju.

Tabela 6 Frekwencja wyborcza w Gminie Turawa w wyborach samorządowych w 2024 roku w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju – jednoosobowe organy wykonawcze gmin

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy	frekwencja wyborcza
Gmina Turawa	7 845	3 605	45,95
powiat opolski	96 024	42 836	44,61
województwo opolskie	742 611	345 097	46,47
Polska	28 990 776	15 071 733	51,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.05.2024 r.)

Analiza danych na temat frekwencji wyborczej w 2024 roku ukazała, że poziom aktywności mieszkańców Gminy Turawa jest wyższy niż w powiecie, natomiast niższy niż w województwie oraz kraju.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

System bezpieczeństwa pożarowego na terenie Gminy Turawa tworzy osiem jednostek OSP, w tym trzy jednostki wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Są to następujące jednostki:

- Ochotnicza Straż Pożarna – Bierdzany (wpisana do KSRG),
- Ochotnicza Straż Pożarna – Kadłub Turawski,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Ligota Turawska,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Kotórz Wielki,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Rzędów,
- Ochotnicza Straż Pożarna – Osowiec (wpisana do KSRG),
- Ochotnicza Straż Pożarna – Węgry (wpisana do KSRG),
- Ochotnicza Straż Pożarna – Zawada.

Tabela przedstawia dane na temat liczby miejscowych zagrożeń w 2022 roku na terenie Gminy Turawa, w których brały udział jednostki OSP z terenu Gminy.

Tabela 7 Działalność jednostek ochotniczej straży pożarnej w Gminie Turawa w 2022 roku

rodzaj zdarzenia	liczba zdarzeń
ogółem	148
silne wiatry	83
opady śniegu	2
opady deszczu	25
w komunikacji	12
medyczne	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.07.2023 r.)

W 2022 roku liczba zdarzeń, w których interwencję podejmowały jednostki OSP z Gminy Turawa była stosunkowo wysoka, największy

udział stanowiły w nich zdarzenia spowodowane silnymi wiatrami oraz opadami deszczu.

Za bezpieczeństwo publiczne w Gminie Turawa odpowiadają również policjanci z Komisariatu Policji w Ozimku podległego Komendzie Miejskiej Policji w Opolu.

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w Ozimku w 2022 roku na terenie Gminy Turawa zanotowano 7 wypadków drogowych. Ponadto zgłoszono łącznie 732 interwencje oraz popełniono 122 wykroczenia oraz 52 przestępstwa.

SFERA GOSPODARCZA

LOKALNY RYNEK PRACY

Rynek pracy na terenie Gminy Turawa kształtowany jest głównie przez sektor prywatny. W 2022 roku stanowił on 97,02% ogółu podmiotów gospodarki narodowej i był zdominowany przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (85,45% ogółu sektora prywatnego).

Zgodnie z danymi GUS w 2022 roku na terenie Gminy Turawa zarejestrowanych było 1 176 podmiotów gospodarczych. Większość z nich stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (97,62%). Ponadto w Gminie funkcjonuje 25 małych przedsiębiorstw oraz 3 średnie przedsiębiorstwa.

Co istotne w 2022 roku w Gminie zarejestrowano 94 nowe podmioty, natomiast wyrejestrowano 44 przedsiębiorstwa.

Natomiast w 2022 roku, zgodnie z danymi GUS, liczba osób pracujących wyniosła łącznie 3676 osób, z czego 1929 mężczyzn oraz 1747 kobiet.

STRUKTURA UŻYTKOWA GRUNTÓW

Całkowita powierzchnia Gminy Turawa wynosi 17 126 ha. W strukturze użytkowania dominują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (52,3%). Użytki rolne w Gminie Turawa stanowią 30,7%, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane 4,3%. W strukturze użytkowania Gminy grunty pod wodami zajmują – 12,4%, nieużytki – 0,1% i tereny różne – 0,3%.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie Gminy Turawa powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi 14 363,79 ha, co stanowi 83% ogólnej powierzchni Gminy.

Zgodnie z Centralnym rejestrem form ochrony przyrody na obszarze Gminy Turawa zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie,
- Obszar Natura 2000 Łąki w okolicach Chrząstowic PLH160010,
- Obszar Natura 2000 Zbiornik Turawa PLB160004,
- 12 pomników przyrody,
- 3 użytki ekologiczne.

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie utworzono na mocy uchwały nr XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 maja 1988 roku. Jego powierzchnia wynosi 119 061,70 ha. Jest to największy obszar chronionego krajobrazu w województwie opolskim, położony w mezoregionie Równina Opolska. Cechą obszaru są dość dobrze zachowane, zróżnicowane gatunkowo i siedliskowo lasy. Występują także siedliska boru mieszanego wilgotnego i świeżego, z dominacją drzewostanu sosnowego, grądy, łągi, olsy, buczyny, dąbrowy i liściaste lasy mieszane.

Obszar Natura 2000 Łąki w okolicach Chrząstowic powstał na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 roku. Jego powierzchnia

wynosi 795,02 ha. Obszar obejmuje duży kompleks łąkowy, na którym występują kępy zadrzewień, złożone z wierzb i olch lub pojedyncze okazy tych drzew. Znaczne obszary reprezentują dobrze zachowane zbiorowiska z rzędu *Molienietalia caeruleae*.

Obszar Natura 2000 Zbiornik Turawa został ustanowiony na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 roku. Jego powierzchnia wynosi 2 123,81 ha. Zbiornik Turawa jest jedną z najważniejszych ostoi i żerowisk przelotnych ptaków wodno-błotnych.

W granicach Gminy zlokalizowanych jest 12 pomników przyrody, w tym 1 dąb bezszypułkowy, 10 dębów szypułkowych, 6 lip drobnolistnych, 1 jesion wyniosły oraz 1 głaz narzutowy zbudowany z różowego granitu skandynawskiego.

W Gminie Turawa znajdują się następujące użytki ekologiczne: „Płaszczyzna” (bagno śródleśne), „Wodopój” (naturalny śródleśny zbiornik wodny), „Suchy Dół” (naturalny śródleśny zbiornik wodny).

Ponadto przez teren Gminy Turawa przechodzi korytarz ekologiczny o randze głównej (korytarz paneuropejski) – „Bory Stobrawskie”.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

Gmina Turawa posiada Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa na lata 2022-2025 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030, przyjęty uchwałą nr XLIII/309/2022 Rady Gminy Turawa z dnia 31 sierpnia 2022 roku.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI

W Gminy Turawa funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. System oparty jest na zbiórce odpadów „u źródła” lub poprzez cykliczne akcje odbioru z terenu nieruchomości.

W 2022 roku odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie Gminy Turawa odbywał się na

podstawie umowy zawartej pomiędzy Gminą, a przedsiębiorstwem REMONDIS Opole Sp. z o.o.

Na terenie Gminy Turawa funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Zgodnie art. 3b ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 25% za 2022 roku Gmina Turawa osiągnęła wymagany wskaźnik na poziomie 22%.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Gmina Turawa posiada Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa, przyjęty uchwałą nr XXX/185/13 Rady Gminy Turawa z dnia 17 grudnia 2013 roku.

Zgodnie z danymi Bazy Azbestowej na terenie Gminy Turawa zinwentaryzowano 601,921 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego usunięto do tej pory 237,416 Mg (stan na 10.08.2023 roku).

W ramach naboru prowadzonego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu corocznie składany jest wniosek o dotację na unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa. W wyniku zadania w 2022 roku usunięto 806,77 m², co stanowi 10,93 ton odpadów azbestowych.

SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

STRUKTURA OSADNICZA

Sieć osadnicza Gminy Turawa obejmuje 11 sołectw. Należą do nich: Bierdzany, Kadłub Turawski, Kotórz Mały, Kotórz Wielki, Ligota Turawska, Osowiec wraz z przysiółkiem Trzęsina, Turawa wraz z przysiółkiem Marszałki, Węgry, Rzędów, Zawada wraz z Osiedlem Zawada i Zakrzów Turawski.

Siedzibą Urzędu Gminy jest położona w centralnej części Gminy wieś Turawa.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Układ komunikacyjny na obszarze Gminy Turawa stanowią drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Przez teren Gminy przebiegają drogi krajowe nr 45, nr 46 oraz nr 94, drogi wojewódzkie DW463 i DW494 oraz 11 dróg powiatowych. Należą do nich:

- 1340 O - Stare Budkowice - Nowe Budkowice – Bierdzany;
- 1706 O - Ozimek - Schodnia Stara - Pustków - Szczedrzyk - Kotórz Wielki - Kotórz Mały;
- 1726 O - Łubniany - Osowiec - Trzęsina – Turawa;
- 1727 O - Łubniany – Kolanowice;
- 1728 O - Luboszyce – Węgry;
- 1729 O - Luboszyce – Zawada;
- 1730 O - Węgry - Kotórz Mały;
- 1731 O - Turawa - Kotórz Wielki;
- 1741 O - Turawa – Bierdzany;
- 1745 O - Droga powiatowa nr 1706O - Niwki - Dębska Kuźnia;
- 1770 O - Droga krajowa nr 45 - Osowiec - droga krajowa nr45.

Sieć komunikacji drogowej uzupełniają drogi gminne o łącznej długości 80,23 km.

Ponadto przez teren Gminy Turawa przebiega linia kolejowa nr 301 relacji Opole – Jełowa – Kluczbork – Namysłów. Jest to linia jednotorowa i niezelektryfikowana. Po linii kursują pociągi osobowe. W granicach Gminy wyznaczone są dwie stacje postoju pociągu: Kotórz Mały i Osowiec.

ZABYTKI

Na terenie Gminy Turawa znajdują się zabytki wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych województwa opolskiego. Należą do nich:

- Kościół parafialny pw. św. Jadwigi w miejscowości Bierdzany,
- dawny zajazd, ob. dom, ul. Opolska 15, Bierdzany,
- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w miejscowości Kotórz Wielki,
- Pałac w Turawie,
- Budynek gospodarczy: stajnia i wozownia w Turawie,
- Park w Turawie,
- Kościół pw. św. Józefa Robotnika w Węgrach,
- Kościół filialny pw. św. Piotra i Pawła w miejscowości Zakrzów Turawski.

Ponadto na obszarze Gminy Turawa zlokalizowanych jest 146 obiektów zabytków nieruchomych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Należą do nich m.in. kościoły, kapliczki, budynki mieszkalne, stodoły, domy, szkoły, cmentarze, mosty drogowe, aleje przydrożne.

SFERA TECHNICZNA

ZASOBY MIESZKANIOWE

Wieloletni Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Turawa na lata 2022-2026 przyjęty został na mocy uchwały nr XLI/291/2022 Rady Gminy Turawa z dnia 26 maja 2022 roku.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Programie, zasób mieszkaniowy Gminy Turawa stanowi 12 lokali socjalnych oraz 10 lokali komunalnych o łącznej powierzchni 1 297,81 m².

Kolejna tabela przedstawia szczegółowe dane na temat zasobu mieszkaniowego Gminy Turawa.

Tabela 8 Zasób mieszkaniowy Gminy Turawa

adres lokalu	liczba mieszkań	powierzchnia użytkowa [m²]	stan techniczny
lokale socjalne			
ul. Szkolna 3/1, Bierdzany	1	79,06	dostateczny
ul. Szkolna 3/2, Bierdzany	1	27,20	dostateczny
ul. Szkolna 3/4, Bierdzany	1	17,14	dostateczny
ul. Szkolna 3/5, Bierdzany	1	15,68	dostateczny
ul. Szkolna 3/6, Bierdzany	1	56,07	dostateczny
ul. Młyńska 8, Osowiec	1	68,60	dopuszczający
ul. Ogrodowa 4/2, Turawa	1	40,77	dopuszczający
ul. Ogrodowa 6/4, Turawa	1	31,91	dobry
ul. Główna 20/2, Zakrzów Turawski	1	62,54	średni
ul. Główna 20/3, Zakrzów Turawski	1	46,46	średni
ul. Bocianowa 18A/1, Zawada	1	64,16	średni
ul. Bocianowa 18A/2, Zawada	1	42,24	zły
lokale komunalne			
ul. Polna 2, Bierdzany	1	144,24	dostateczny
ul. Główna 12/1, Kadłub Turawski	1	98,78	dobry
ul. Główna 12/2, Kadłub Turawski	1	66,24	dobry
ul. Boczna 1, Kotórz Mały	1	61,08	średni
ul. Oleska 4/2, Osowiec	1	54,06	średni
ul. Oleska 4/3, Osowiec	1	39,54	średni

adres lokalu	liczba mieszkań	powierzchnia użytkowa [m ²]	stan techniczny
ul. Szkolna 42/2, Węgry	1	46,85	dobry
ul. Szkolna 42/4, Węgry	1	49,97	dobry
ul. Główna 20/1, Zakrzów Turawski	1	83,99	średni
ul. Kościuszki 12, Turawa	1	101,23	dostateczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletni Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Turawa na lata 2022-2026

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Teren Gminy Turawa zaopatrywany jest w wodę pitną z dwóch ujęć wody: Turawa-Marszałki, Kadłub Turawski.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, długość czynnej sieci wodociągowej w 2021 roku wynosiła 153,9 km i jest do niej podłączonych 2 797 przyłączy. Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosiła 9 644 osób, co oznacza, że Gmina zwodociągowana jest w 96,2%.

Systemem zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków zajmuje się Spółka Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. z o.o.

Na terenie Gminy Turawa funkcjonuje mechaniczno-biologicznych oczyszczalnia ścieków w Kotorzu Małym.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2021 roku wynosiła 205,4 km i jest do niej podłączone 2 722 przyłączy. Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosiła 8 626 osoby, co oznacza, że Gmina jest skanalizowana w 86%.

W Gminie Turawa wyznaczono aglomerację „Turawa” (w skład której wchodzi Gmina Turawa oraz wybrane miejscowości Gminy Łubniany, tj. Dąbrówka Łubniańska, Grabie, Jełowa, Kobylno, Kolanowice, Łubniany, Masów) obejmującą tereny o największej koncentracji

systemu kanalizacyjnego umożliwiające zbieranie największej ilości ścieków.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, długość czynnej sieci gazowej w 2021 roku wynosiła 14,4 km, a liczba przyłączy – 137. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej wynosiła 598, co oznacza, że Gmina jest zgazyfikowana w 6%.

METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Metoda przeprowadzenia diagnozy wynika z ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485). Zgodnie z art. 2 ust. 1 ww. ustawy rewitalizację zdefiniowano jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy. Przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego kierowano się kryteriami określonymi w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym obszarze.

JEDNOSTKI ANALITYCZNE

Analiza Gminy Turawa została przeprowadzona w oparciu o podział na jednostki analityczne – sołectwa. Teren Gminy podzielony jest na jedenaście sołectw. Zostały one ustalone na mocy uchwały nr XXII/140/2013 Rady Gminy Turawa z dnia 7 lutego 2013 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Turawa. Natomiast statuty poszczególnych sołectw swoje obecnie obowiązujące brzmienie otrzymały w ramach uchwały nr XLIX/359/2023 Rady Gminy Turawa z dnia 2 lutego 2023 roku.

Należy zaznaczyć, że w skład sołectwa Osowiec wchodzi również przysiółek Trzęsiny, a w skład sołectwa Turawy przysiółek Marszałki. Dane dotyczące tych przysiółków również zostały wzięte pod uwagę na etapie analizy wskaźnikowej.

Kolejna tabela przedstawia dane na temat poszczególnych jednostek analitycznych Gminy Turawa.

Tabela 9 Jednostki analityczne Gminy Turawa

nazwa jednostki analitycznej	liczba ludności [os.]	udział [%]	powierzchnia [ha]	udział [%]
Bierdzany	885	9,46%	1593,93	9,31%
Kadłub Turawski	496	5,30%	755,76	4,41%
Kotórz Mały	964	10,31%	1395,76	8,15%
Kotórz Wielki	379	4,05%	956,05	5,58%
Ligota Turawska	644	6,89%	2498,40	14,59%
Osowiec	1277	13,65%	1460,45	8,53%
Rzędów	342	3,66%	1045,57	6,11%
Turawa	1179	12,61%	4297,82	25,10%
Węgry	995	10,64%	660,35	3,86%
Zakrzów Turawski	601	6,43%	1237,97	7,23%
Zawada	1590	17,00%	1223,45	7,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

WSKAŹNIKI

W procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Turawa wykorzystano wskaźniki o charakterze ilościowym pozyskane z różnego rodzaju instytucji. Zebrane dane obejmowały swoim zakresem pięć sfer: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

Dane zbierano z podziałem na jednostki analityczne, tj. sołectwa. W większości przypadków wskaźniki przedstawiono w sposób względny – odniesiono je do 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej Gminy Turawa. Dzięki temu możliwe było przedstawienie wartości uwzględniających różnice w liczbie ludności.

Tabela przedstawia listę wskaźników wraz ze źródłem ich pozyskania.

Tabela 10 Wskaźniki wykorzystane w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

wskaźnik	problem	źródło danych
liczba osób pobierających zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców	ubóstwo	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turawie
liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	bezrobocie	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu
udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	bezrobocie	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu
liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców	niski poziom bezpieczeństwa publicznego	Komisariat Policji w Ozimku
liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	niski poziom bezpieczeństwa publicznego	Komisariat Policji w Ozimku
liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	przestępczość	Komisariat Policji w Ozimku
liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	przestępczość	Komisariat Policji w Ozimku

wskaźnik	problem	źródło danych
liczba przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców	przestępczość	Komisariat Policji w Ozimku
wyniki egzaminu ósmoklasisty	niski poziom edukacji	OKE Wrocław
frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 r.	niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Państwowa Komisja Wyborcza
liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	niski stopień przedsiębiorczości	Baza Internetowa REGON
występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa	obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi i stanu środowiska	Baza Azbestowa
liczba obiektów zabytkowych nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	wojewódzka ewidencja zabytków
występowanie lokali będących w zasobie mieszkaniowym Gminy Turawa o niewystarczającym stanie technicznym	niewystarczający stan techniczny obiektów mieszkaniowych	Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Turawa na lata 2022-2026

Źródło: opracowanie własne

Jako obszary zdegradowane uznano te jednostki, w których stwierdzono gorsze niż średnia w Gminie Turawa wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, technicznym lub przestrzenno-funkcyjnym.

Obszar rewitalizacji ustalono, wybierając z obszarów zdegradowanych te jednostki, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów.

Ważnym uwarunkowaniem ustawowym wyznaczającym wartości graniczne wskazanego obszaru rewitalizacji jest powierzchnia, która nie może być większa jak 20% gminy oraz liczba ludności, która nie może przekraczać 30% mieszkańców gminy. Przedmiotowe opracowanie prezentuje sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji stając się tym samym podstawą do podjęcia stosownych uchwał oraz w jej następstwie do realizacji prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji.

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (ANALIZA WSKAŹNIKOWA)

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na danym terenie negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości czy słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych - w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowaniu rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska

SFERA SPOŁECZNA

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,

a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

UBÓSTWO

Jednym z przejawów ubóstwa jest korzystanie z pomocy społecznej przez mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego. Zadania gminy w zakresie pomocy społecznej opierają się przede wszystkim na wypłacie świadczeń pieniężnych, w tym m.in. świadczeń rodzinnych, które realizowane są na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych. Przyjmują one następujące formy:

- zasiłek rodzinny oraz dodatek do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka,
- świadczenie rodzicielskie,
- świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiety w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2022 roku w Gminie Turawa zasiłek rodzinnych przyznano łącznie 147 osobom, co oznacza, że średnia Gminy w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 1,57.

Kolejna tabela prezentuje kształtowanie się wskaźnika liczby osób pobierających zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze poszczególnych jednostek analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

**Tabela 11 Liczba osób pobierających zasiłek rodzinny
w przeliczeniu na 100 mieszkańców**

jednostka analityczna	liczba osób pobierających zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	1,69
Kadłub Turawski	2,22
Kotórz Mały	1,14
Kotórz Wielki	1,58
Ligota Turawska	1,55
Osowiec	1,49
Rzędów	2,05
Turawa	1,44
Węgry	1,71
Zakrzów Turawski	2,83
Zawada	1,07
Gmina Turawa	1,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych

BEZROBOCIE

Bezrobocie niekorzystnie wpływa na sytuację materialną mieszkańców oraz jest czynnikiem powodującym wiele niepożądanych skutków społecznych.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu wynika, że w 2022 roku w Gminie Turawa zarejestrowane były 134 osoby bezrobotne. W związku z powyższym średnia liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców Gminy wynosi 1,43.

Tabela przedstawia, jak kształtuje się wskaźnik liczby osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 12 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	1,58
Kadłub Turawski	0,81
Kotórz Mały	1,87
Kotórz Wielki	1,32
Ligota Turawska	0,78
Osowiec	1,25
Rzędów	1,17
Turawa	2,29
Węgry	1,81
Zakrzów Turawski	1,00
Zawada	1,07
Gmina Turawa	1,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem bezrobocia pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największy stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Kotórz Mały,
- Turawa,
- Węgry.

Kluczowym wskaźnikiem mającym znaczenie w przypadku bezrobocia jest liczba osób długotrwale bezrobotnych, czyli pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat. Jest to istotne, ponieważ długotrwałe bezrobocie może powodować między innymi wykluczenie społeczne takich osób.

Jak wynika z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu w 2022 roku w Gminie Turawa zarejestrowanych było 55 osób długotrwale bezrobotnych. Stanowiły one 41,04% ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy.

Następna tabela przedstawia, jak prezentował się wskaźnik udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 13 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych

jednostka analityczna	udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych
Bierdzany	35,71%
Kadłub Turawski	25,00%
Kotórz Mały	50,00%
Kotórz Wielki	40,00%
Ligota Turawska	40,00%
Osowiec	43,75%
Rzędów	0,00%

jednostka analityczna	udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych
Turawa	29,63%
Węgry	55,56%
Zakrzów Turawski	66,67%
Zawada	41,18%
Gmina Turawa	41,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem bezrobocia długotrwałego pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Kotórz Mały,
- Osowiec,
- Węgry,
- Zakrzów Turawski,
- Zawada.

POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Na sytuację społeczną w gminie wpływ mają również negatywne zjawiska społeczne takie jak m.in. przemoc w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw obejmuje ona ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez m.in. pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, funkcjonariusza Policji, asystenta rodziny, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania

problemów alkoholowych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Wysoka liczba zarejestrowanych „Niebieskich Kart” świadczy o występowaniu problemu przemocy w rodzinach, które wymagają wsparcia w zakresie ochrony życia, zdrowia, a także mienia.

Według danych przekazanych przez Komisariat Policji w Ozimku w 2022 roku na terenie Gminy Turawa wydano łącznie 5 Niebieskich Kart. W związku z powyższym średnia dla Gminy Turawa w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 0,05.

Tabela przedstawia, jak kształtował się wskaźnik liczby wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 14 Liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	0,00
Kadłub Turawski	0,00
Kotórz Mały	0,10
Kotórz Wielki	0,00
Ligota Turawska	0,00
Osowiec	0,16
Rzędów	0,00
Turawa	0,00
Węgry	0,00
Zakrzów Turawski	0,00
Zawada	0,13

jednostka analityczna	liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Gmina Turawa	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Ozimku oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem niskiego poziomu bezpieczeństwa pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największy stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Kotórz Mały,
- Osowiec,
- Zawada.

Wskaźnikiem odnoszącym się do bezpieczeństwa mieszkańców jest również liczba wypadków drogowych na 100 mieszkańców.

Zgodnie z danym Komisariatu Policji w Ozimku, w Gminie Turawa w 2022 roku odnotowano 7 wypadków drogowych. W związku z powyższym średnia dla Gminy w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 0,07.

Tabela przedstawia, jak kształtował się wskaźnik liczby wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 15 Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	0,11
Kadłub Turawski	0,00
Kotórz Mały	0,00

jednostka analityczna	liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Kotórz Wielki	0,00
Ligota Turawska	0,00
Osowiec	0,08
Rzędów	0,00
Turawa	0,17
Węgry	0,00
Zakrzów Turawski	0,00
Zawada	0,19
Gmina Turawa	0,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisarjatu Policji w Ozimku oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem niskiego poziomu bezpieczeństwa pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największy stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Osowiec,
- Turawa,
- Zawada.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców odbywa się również poprzez rosnącą liczbę zdarzeń związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przystępczość jest zjawiskiem, które może wywierać negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Pomimo tego, że problem ten stanowi margines życia

społecznego, jednak częstotliwość i intensywność występowania zdarzeń o tym charakterze może mieć wpływ na postawy i zachowania mieszkańców. Należy również zaznaczyć, że dla wielu osób czynnik bezpieczeństwa oraz chęć życia w spokojnym otoczeniu stanowi ważne kryterium decydujące o wyborze miejsca do osiedlenia się, a także pracy.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Komisariatu Policji w Ozimku, w Gminie Turawa w 2022 roku odnotowano łącznie 122 wykroczenia. W związku z powyższym średnia dla Gminy Turawa w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 1,30.

Tabela przedstawia, jak kształtował się wskaźnik liczby popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 16 Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	2,26
Kadłub Turawski	0,00
Kotórz Mały	1,66
Kotórz Wielki	0,26
Ligota Turawska	0,47
Osowiec	1,17
Rzędów	0,00
Turawa	2,46
Węgry	0,20
Zakrzów Turawski	0,00

jednostka analityczna	liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Zawada	2,26
Gmina Turawa	1,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Ozimku oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem przestępczości pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Kotórz Mały,
- Turawa,
- Zawada.

Według danych przekazanych przez Komisariat Policji w Ozimku w 2022 roku na terenie Gminy Turawa popełniono 52 przestępstwa. W związku z powyższym średnia dla Gminy Turawa w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 0,56.

Tabela przedstawia, jak kształtował się wskaźnik liczby popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 17 Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	1,02
Kadłub Turawski	0,00
Kotórz Mały	0,41

jednostka analityczna	liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Kotórz Wielki	0,53
Ligota Turawska	0,00
Osowiec	0,70
Rzędów	0,00
Turawa	1,61
Węgry	0,00
Zakrzów Turawski	0,00
Zawada	0,57
Gmina Turawa	0,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Ozimku oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem przestępczości pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Osowiec,
- Turawa,
- Zawada.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Komisariatu Policji w Ozimku, w 2022 roku na terenie Gminy Turawa przeprowadzono łącznie 732 interwencje. W związku z powyższym średnia dla Gminy Turawa w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 7,83.

Tabela przedstawia, jak kształtował się wskaźnik liczby przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa w 2022 roku.

Tabela 18 Liczba przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców

jednostka analityczna	liczba przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	0,90
Kadłub Turawski	6,25
Kotórz Mały	6,74
Kotórz Wielki	5,01
Ligota Turawska	4,04
Oswiec	9,63
Rzędów	3,80
Turawa	22,39
Węgry	4,62
Zakrzów Turawski	2,66
Zawada	7,61
Gmina Turawa	7,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Ozimku oraz Urzędu Gminy Turawa

Analiza danych wykazała, że problem przestępczości pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik wyższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Oswiec,

- Turawa.

POZIOM EDUKACJI

Uchwałą nr XXV/149/17 ustalono sieć publicznych szkół podstawowych w Gminie Turawa i określono granice ich obwodów, co zaprezentowano w następującej tabeli.

Tabela 19 Publiczne szkoły podstawowe w Gminie Turawa

nazwa szkoły	granice obwodu
Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierdzanach	Bierdzany
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Osowcu	Osowiec z przysiółkiem Trzęsina Węgry
Publiczna Szkoła Podstawowa Ligocie Turawskiej	Ligota Turawska Zakrzów Turawski Kadłub Turawski
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zawadzie	Zawada
Publiczna Szkoła Podstawowa w Turawie	Turawa z przysiółkiem Marszałki Kotórz Mały Kotórz Wielki Rzędów

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXV/149/17

Celem dokonania analizy poziomu edukacji w Gminie Turawa dokonano porównania wyników egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w roku szkolnym 2021/2022. Należy jednak zaznaczyć, że analiza nie została przeprowadzana w celu zbadania jakości nauczania w poszczególnych placówkach, a jedynie dla poparcia tezy, że na wyniki kształcenia mogą wpływać również czynniki pozaszkolne, jak np. prawidłowość funkcjonowania rodziny.

W Gminie Turawa średnie wyniki z wyżej wymienionego egzaminu były następujące:

- z języka polskiego – 59,98,
- z matematyki – 55,51,
- z języka angielskiego – 68,35.

Wyniki poszczególnych szkół, przedstawione w kolejnej tabeli, o wartości niższej niż wynik dla gminy może świadczyć o występowaniu problemu niskiego poziomu edukacji.

Tabela 20 Wyniki uczniów szkół podstawowych w Gminie Turawa – egzamin ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022

nazwa szkoły	wynik z języka polskiego	wynik z matematyki	wynik z języka angielskiego
Publiczna Szkoła Podstawowa w Bierdzanach	54,71	28,00	29,00
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Osowcu	65,39	51,78	66,29
Publiczna Szkoła Podstawowa w Ligocie Turawskiej	53,54	79,08	74,44
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zawadzie	51,83	49,78	63,57
Publiczna Szkoła Podstawowa w Turawie	65,69	56,77	73,38
Gmina Turawa	59,58	55,51	68,35

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław
(dostęp: 29.03.2024 r.)*

Analiza danych wykazała, że problem niskiego poziomu edukacji pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik niższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Bierdzanach oraz Publicznej Szkoły Podstawowej w Zawadzie. Szkoły te swoim zasięgiem obejmuje następujące jednostki analityczne:

- Bierdzany,
- Zawada.

NIEWYSTARCZAJĄCY POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM

Uzupełnieniem analizy zjawisk społecznych jest aktywność obywatelska wyrażona udziałem w wyborach samorządowych w 2024 roku. Wskaźnikiem, w tym przypadku jest frekwencja wyborcza, która pokazuje jak mieszkańcy danej jednostki samorządowej są zaangażowani w wybór władz na poziomie lokalnym oraz regionalnym.

Wybory samorządowe w 2024 roku w Gminie Turawa zostały przeprowadzone w oparciu o podział Gminy na stałe obwody głosowania zgodnie z postanowieniem nr 112/2024 Komisarza Wyborczego w Opolu I z dnia 2 lutego 2024 roku w sprawie zmian w podziale Gminy Turawa na stałe obwody głosowania, co zostało zaprezentowane w kolejnej tabeli.

Tabela 21 Podział Gminy Turawa na stałe obwody głosowania

numer obwodu głosowania	granice obwodu głosowania	siedziba Obwodowej Komisji Wyborczej
1	Sołectwo Bierdzany	Zespół Szkolno-Przedszkolny, Bierdzany ul. Szkolna 1, 46-046 Ligota Turawska
2	Sołectwo Kadłub Turawski	Szkoła Podstawowa, Kadłub Turawski ul. Główna 12, 46-046 Ligota Turawska
3	Sołectwo Kotórz Mały	Budynek byłej Szkoły Podstawowej, Kotórz Mały ul. 1Maja 6, 46-045 Turawa
4	Sołectwo Ligota Turawska	Szkoła Podstawowa, ul. Główna 32, 46-046 Ligota Turawska
5	Sołectwo Osowiec, z przysiółkiem Trzęsina	Szkoła Podstawowa, ul. Fabryczna 1, 46-023 Osowiec
6	Sołectwo Turawa, z przysiółkiem Marszałki	Hala Sportowa im. Joachima Halupczoka, ul. Opolska 47A, 46-045 Turawa
7	Sołectwo Zakrzów Turawski	Budynek byłej Szkoły Podstawowej, Zakrzów Turawski ul. Główna 20, 46-046 Ligota Turawska
8	Sołectwo Zawada	Szkoła Podstawowa, Zawada ul. Kolanowska 4, 46-022 Luboszyce
9	Sołectwo Węgry	Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, Węgry ul. Opolska 11a, 46-023 Osowiec
10	Sołectwo Kotórz Wielki	Klub wiejski „Pod Lipą”, Kotórz Wielki ul. Opolska 15, 46-045 Turawa

numer obwodu głosowania	granice obwodu głosowania	siedziba Obwodowej Komisji Wyborczej
11	Sołectwo Rzędów	Świetlica wiejska, Rzędów ul. Opolska 3, 46-045 Turawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie postanowienia nr 112/2024 Komisarza Wyborczego w Opolu I z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie zmian w podziale Gminy Turawa na stałe obwody głosowania

W wyborach samorządowych w 2024 roku liczba wyborców uprawnionych do głosowania w Gminie Turawa wynosiła 7 845, natomiast liczba głosujących wyniosła 3 605. Oznacza to, że frekwencja wyborcza na poziomie Gminy osiągnęła poziom 45,95%.

Następna tabela przedstawia udział mieszkańców poszczególnych obwodów głosowania w wyborach samorządowych w 2024 roku.

Tabela 22 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 r. w Gminie Turawa z uwzględnieniem podziału na stałe obwody głosowania

numer obwodu wyborczego	liczba uprawnionych do głosowania	liczba ważnych głosów	frekwencja
1	743	242	32,97
2	423	172	40,90
3	795	400	50,82
4	548	217	40,33
5	1 065	481	45,45
6	1 006	507	51,29
7	499	165	33,47
8	1 337	720	54,30
9	798	374	47,49

numer obwodu wyborczego	liczba uprawnionych do głosowania	liczba ważnych głosów	frekwencja
10	329	165	50,76
11	278	116	41,73
Gmina Turawa	7 845	3 605	45,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.05.2024 r.)

Analiza danych wykazała, że problem niewystarczającego uczestnictwa w życiu publicznym pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik niższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących stałych obwodów głosowania: 1, 2, 4, 5, 7 i 11, które swoim zasięgiem obejmuje następujące jednostki analityczne:

- Bierdzany,
- Kadłub Turawski,
- Ligota Turawska,
- Osowiec,
- Zakrzów Turawski,
- Rzędów.

SFERA GOSPODARCZA

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji, poza koncentracją negatywnych zjawisk społecznych na obszarze gminy w stanie kryzysowym musi występować co najmniej jedno inne negatywne zjawisko, w tym przykładowo gospodarcze. W szczególności może ono obejmować niski stopień przedsiębiorczości czy słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

STOPIEŃ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W sferze gospodarczej istotny jest stopień przedsiębiorczości, który ocenić można na podstawie analizy liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Jest to bardzo ważna kwestia, ponieważ niski poziom wskaźnika może prowadzić do wzrostu bezrobocia, a tym samym zwiększenia się liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Zgodnie z Bazą Internetową REGON w Gminie Turawa na dzień 29 marca 2024 roku zarejestrowanych było łącznie 1 696 podmiotów gospodarczych, co oznacza, że średnia gminy wynosi 18,14.

Kolejna tabela przedstawia, jak kształtuje się wskaźnik liczby osób podmiotów gospodarczych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa.

Tabela 23 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w Gminie Turawa

jednostka analityczna	liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	17,85
Kadłub Turawski	28,63
Kotórz Mały	18,88
Kotórz Wielki	20,32

jednostka analityczna	liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Ligota Turawska	23,76
Osowiec	11,59
Rzędów	19,88
Turawa	15,18
Węgry	18,49
Zakrzów Turawski	12,81
Zawada	20,63
Gmina Turawa	18,14

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bazy REGON
(dostęp: 29.03.2024 r.)*

Analiza danych wykazała, że problem niskiego stopnia przedsiębiorczości pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik niższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa w największym stopniu dotyczy następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Osowiec,
- Turawa,
- Zakrzów Turawski.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji, poza koncentracją negatywnych zjawisk społecznych na obszarze gminy w stanie kryzysowym musi występować co najmniej jedno inne negatywne zjawisko, w tym przykładowo środowiskowe. W szczególności może ono obejmować przekroczenie standardów jakości środowiska,

obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

WYSTĘPOWANIE ODPADÓW STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE DLA ŻYCIA, ZDROWIA LUDZI LUB STANU ŚRODOWISKA

Wśród grupy zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej pod uwagę wzięto istniejące zasoby obiektów budowlanych pod względem ich potencjalnego wpływu na środowisko, a mianowicie masę wyrobów azbestowych zlokalizowanych na terenie Gminy Turawa.

Azbest zaliczany jest do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi, w związku z tym znajduje się w wykazie opracowany przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Od 1997 r. na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Kwestię niebezpieczeństwa azbestu oraz obowiązek jego usuwania i unieszkodliwiania został ujęty w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Tabela przedstawia, jak wskaźnik występowania wyrobów zawierających azbest kształtuje się w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa – w związku z brakiem danych na temat minimalnej ilości wyrobów azbestowych, które zagrażają życiu i zdrowiu ludzkiemu skupiono się na samym fakcie występowania azbestu na terenie danej jednostki, a nie na masie wyrobów.

Tabela 24 Występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa

jednostka analityczna	występowanie azbestu
Bierdzany	TAK
Kadłub Turawski	TAK
Kotórz Mały	TAK

Kotórz Wielki	TAK
Ligota Turawska	TAK
Osowiec	TAK
Rzędów	TAK
Turawa	TAK
Węgry	TAK
Zakrzów Turawski	TAK
Zawada	TAK
Gmina Turawa	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Azbestowej

Analiza danych wykazała, że problem występowania odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, tj. wyrobów zawierających azbest pod względem najwyższej koncentracji zjawiska dotyczy mieszkańców wszystkich jednostek analitycznych Gminy Turawa.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji, poza koncentracją negatywnych zjawisk społecznych na obszarze gminy w stanie kryzysowym musi występować co najmniej jedno inne negatywne zjawisko, w tym przykładowo przestrzenno-funkcjonalne.

W szczególności może obejmować:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,

- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niską jakość terenów publicznych.

NIEWYSTARCZAJĄCE WYPOSAŻENIE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ

Infrastruktura społeczna obejmuje przede wszystkim obiekty oświatowe, zdrowotne, sportowe oraz kulturalne. Diagnoza Gminy Turawa skupia się przede wszystkim na infrastrukturze kulturalnej, a w zasadzie na zabytkach zlokalizowanych na terenie Gminy.

Na terenie Gminy Turawa zlokalizowanych jest łącznie 146 obiektów zabytkowych nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zabytek nieruchomy, zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, to nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Kolejna tabela przedstawia, jak kształtuje się wskaźnik liczby obiektów zabytkowych nieruchomych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa.

Tabela 25 Obiekty zabytkowe nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

jednostka analityczna	liczba obiektów zabytkowych nieruchomych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bierdzany	0,45
Kadłub Turawski	3,02
Kotórz Mały	1,04
Kotórz Wielki	3,43

jednostka analityczna	liczba obiektów zabytkowych nieruchomości w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Ligota Turawska	4,19
Osowiec	0,86
Rzędów	2,05
Turawa	1,19
Węgry	0,90
Zakrzów Turawski	4,33
Zawada	0,75
Gmina Turawa	1,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie wojewódzkiej ewidencji zabytków

Analiza danych wykazała, że problem niewystarczającego dostępu do infrastruktury społecznej pod względem najwyższej koncentracji zjawiska (wskaźnik niższy niż średnia dla gminy) na obszarze Gminy Turawa dotyczy mieszkańców następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Kotórz Mały,
- Osowiec,
- Turawa,
- Węgry,
- Zawada.

SFERA TECHNICZNA

Zgodnie z art. 9 ust.1 ustawy o rewitalizacji, poza koncentracją negatywnych zjawisk społecznych na obszarze gminy w stanie kryzysowym musi występować co najmniej jedno inne negatywne zjawisko, w tym przykładowo techniczne.

W szczególności może obejmować:

- degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

NIEWYSTARCZAJĄCY STAN TECHNICZNY OBIEKTÓW MIESZKANIOWYCH

Zgodnie z informacjami zawartymi w Programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Turawa na lata 2022-2026, zasób mieszkaniowy Gminy stanowi 12 lokali socjalnych oraz 10 lokali komunalnych. Dla 7 lokali stan techniczny określono jako dostateczny, dla 2 jako dopuszczający, dla 1 jako zły.

Kolejna tabela przedstawia, jak kształtuje się wskaźnik występowania lokali będących w zasobie mieszkaniowym o niewystarczającym stanie technicznym (zły, dopuszczający, dostateczny) w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Turawa.

Tabela 26 Lokale w zasobie mieszkaniowym o niewystarczającym stanie technicznym

jednostka analityczna	występowanie lokali będących w zasobie mieszkaniowym o niewystarczającym stanie technicznym
Bierdzany	TAK
Kadłub Turawski	NIE
Kotórz Mały	NIE
Osowiec	TAK
Turawa	TAK

jednostka analityczna	występowanie lokali będących w zasobie mieszkaniowym o niewystarczającym stanie technicznym
Węgry	NIE
Zakrzów Turawski	NIE
Zawada	TAK
Gmina Turawa	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Turawa na lata 2022-2026

Analiza danych wykazała, że problem niewystarczającego stanu technicznego obiektów mieszkaniowych pod względem najwyższej koncentracji zjawiska na obszarze Gminy Turawa dotyczy mieszkańców następujących jednostek analitycznych:

- Bierdzany,
- Osowiec,
- Turawa,
- Zawada.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH

Tabela przedstawia podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Turawa w zakresie czynników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Tabela 27 Podsumowanie analizy wskaźnikowej

	Bierdzany	Kadłub Turawski	Kotórz Mały	Kotórz Wielki	Ligota Turawska	Osowiec	Rzędów	Turawa	Węgry	Zakrzów Turawski	Zawada
sfera społeczna											
liczba osób pobierających zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych											
liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
liczba przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
wyniki egzaminu ósmoklasisty											

	Bierdzany	Kadłub Turawski	Kotórz Mały	Kotórz Wielki	Ligota Turawska	Osowiec	Rzędów	Turawa	Węgry	Zakrzów Turawski	Zawada
frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 r.											
sfera gospodarcza											
liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
sfera środowiskowa											
występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa											
sfera funkcjonalno-przestrzenna											
liczba obiektów zabytkowych nieruchomości ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków w przeliczeniu na 100 mieszkańców											
sfera techniczna											
występowanie lokali będących w zasobie mieszkaniowym Gminy Turawa o niewystarczającym stanie technicznym											

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami metodycznymi, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, w których występuje natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz dla których zidentyfikowano przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 pozostałych sfer. W związku z powyższym jako obszar zdegradowany wskazano następujące sołectwa:

- Bierdzany,
- Osowiec,
- Turawa,
- Zawada.

Obszar zdegradowany stanowi 50,08% powierzchni Gminy Turawa oraz jest zamieszkały przez 52,73% mieszkańców jednostki. W związku z koniecznością zachowania wytycznych wskazanych w ustawie o rewitalizacji, zgodnie z którymi obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy, na kolejnym etapie prac obszar zdegradowany zostanie zawężony w celu wskazania wewnątrz niego obszaru rewitalizacji.

DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenia dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańco w gminy.

Wyznaczony w niniejszym opracowaniu obszar zdegradowany zamieszkiwany jest przez 4 931 mieszkańców, co stanowi 52,73% ogólnej liczby ludności Gminy Turawa i zajmuje obszar o powierzchni 8 575,65 ha, co stanowi 50,08% całkowitej powierzchni Gminy - szczegóły przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 28 Stan ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego

nazwa jednostki analitycznej	liczba ludności [os.]	udział [%]	powierzchnia [ha]	udział [%]
Bierdzany	885	9,46%	1 593,93	9,31%
Osowiec	1 277	13,65%	1 460,45	8,53%
Turawa	1 179	12,61%	4 297,82	25,10%
Zawada	1 590	17,00%	1 223,45	7,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji zjawisk na obszarze zdegradowanym na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej. Natomiast drugą przesłanką jest uznanie, iż obszar ten ma istotne znaczenia dla rozwoju Gminy Turawa.

W związku z powyższym jako obszar rewitalizacji wskazano następujące podobszary rewitalizacji:

- Podobszar rewitalizacji nr 1: Bierdzany;
- Podobszar rewitalizacji nr 2: Osowiec;
- Podobszar rewitalizacji nr 3: Turawa - Centrum;
- Podobszar rewitalizacji nr 4: Turawa - Jezioro Średnie;
- Podobszar rewitalizacji nr 5: Turawa – północny brzeg Jeziora Dużego;
- Podobszar rewitalizacji nr 6: Zawada.

Wskazany obszar cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, a zarazem posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Obszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 1 989 mieszkańców, co stanowi 21,09% ogólnej liczby ludności Gminy, a jego powierzchnia wynosi 653,75 ha, co stanowi 3,82% całkowitej powierzchni Gminy, szczegółowe dane zostały zaprezentowane w tabeli.

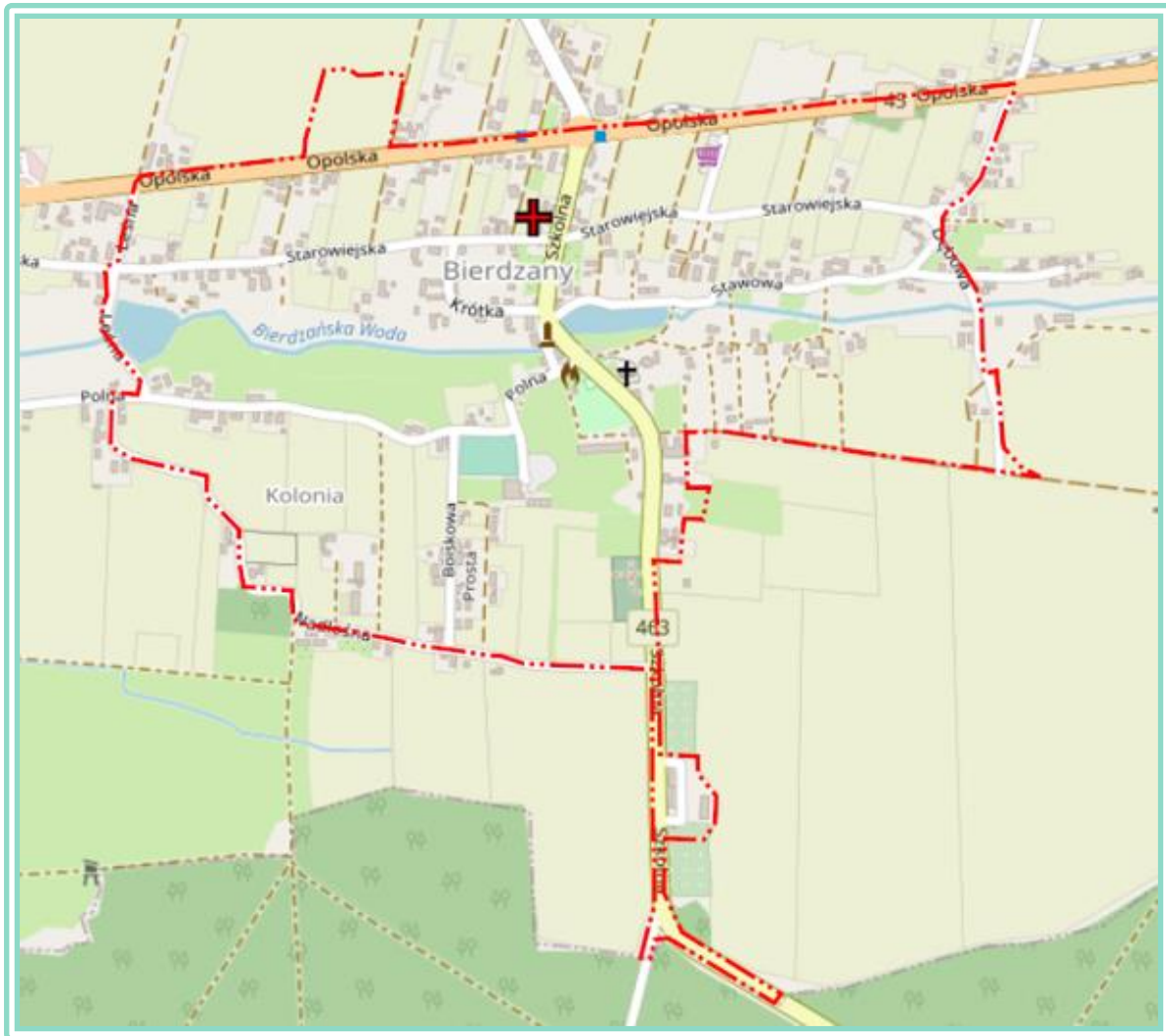
Tabela 29 Stan ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji

nazwa jednostki analitycznej	liczba ludności [os.]	udział [%]	powierzchnia [ha]	udział [%]
Bierdzany	464	4,92%	104,18	0,61%
Osowiec	1 045	11,08%	234,84	1,37%
Turawa	385	4,08%	287,61	1,86%
Zawada	95	1,01%	27,09	0,16%
Obszar rewitalizacji	1 989	21,09%	653,75	3,82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

Granice podobszarów rewitalizacji przedstawione zostały na kolejnych rysunkach.

Rysunek 2 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 1: Bierdzany

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 23.08.2024 r.)

Rysunek 3 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 2: Osowiec

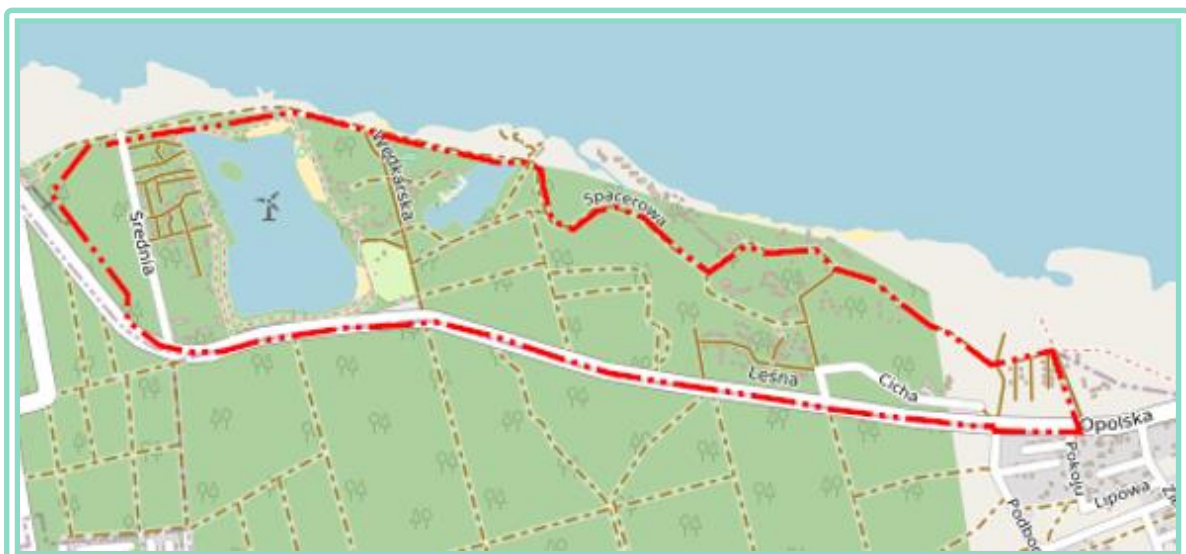
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 2.10.2024 r.)

Rysunek 4 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 3: Turawa - Centrum

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 23.08.2024 r.)

Rysunek 5 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 4: Turawa - Jezioro Średnie

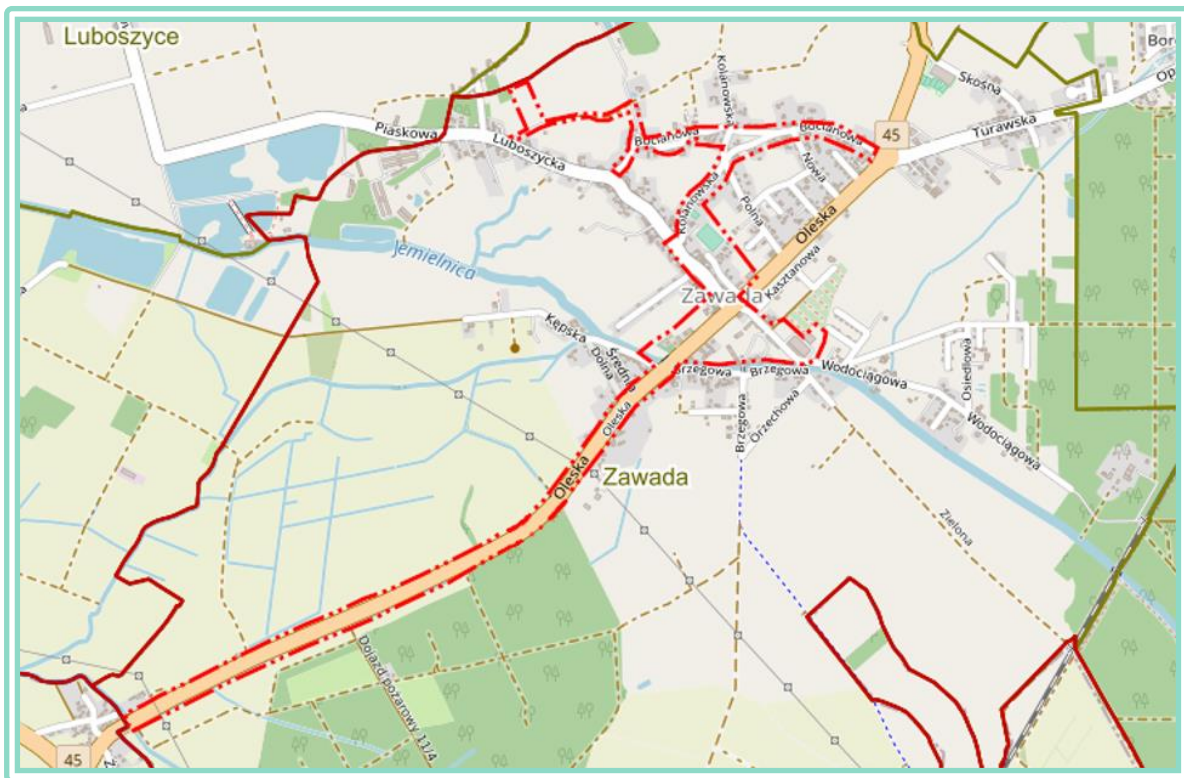
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 23.08.2024 r.)

Rysunek 6 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 5: Turawa – północny brzeg Jeziora Dużego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 23.08.2024 r.)

Rysunek 7 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 6: Zawada

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://polska.geoportal2.pl/>
(dostęp: 2.10.2024 r.)

SPIS TABEL

Tabela 1 Ekonomiczne grupy wiekowe w Gminie Turawa w 2022 roku	10
Tabela 2 Migracje w Gminie Turawa w 2022 r.	12
Tabela 3 Bezrobocie w Gminie Turawa w 2022 roku	13
Tabela 4 Korzystanie z pomocy społecznej w Gminie Turawa w 2022 roku	14
Tabela 5 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022	17
Tabela 6 Frekwencja wyborcza w Gminie Turawa w wyborach samorządowych w 2024 roku w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju – jednoosobowe organy wykonawcze gmin	19
Tabela 7 Działalność jednostek ochotniczej straży pożarnej w Gminie Turawa w 2022 roku	20
Tabela 8 Zasób mieszkaniowy Gminy Turawa	27
Tabela 9 Jednostki analityczne Gminy Turawa	31
Tabela 10 Wskaźniki wykorzystane w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	33
Tabela 11 Liczba osób pobierających zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 100 mieszkańców	38
Tabela 12 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	39
Tabela 13 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	40
Tabela 14 Liczba wydanych Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców	42
Tabela 15 Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	43

Tabela 16 Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	45
Tabela 17 Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	46
Tabela 18 Liczba przeprowadzonych interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców	48
Tabela 19 Publiczne szkoły podstawowe w Gminie Turawa	49
Tabela 20 Wyniki uczniów szkół podstawowych w Gminie Turawa – egzamin ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022	50
Tabela 21 Podział Gminy Turawa na stałe obwody głosowania	52
Tabela 22 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 r. w Gminie Turawa z uwzględnieniem podziału na stałe obwody głosowania	53
Tabela 23 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w Gminie Turawa	55
Tabela 24 Występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa	57
Tabela 25 Obiekty zabytkowe nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków	59
Tabela 26 Lokale w zasobie mieszkaniowym o niewystarczającym stanie technicznym	61
Tabela 27 Podsumowanie analizy wskaźnikowej	63
Tabela 28 Stan ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego	66
Tabela 29 Stan ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji	67

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Turawa w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w 2021 roku	16
---	----

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie Gminy Turawa na mapach powiatu opolskiego oraz województwa opolskiego	8
--	---

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie Gminy Turawa – podział fizycznogeograficzny	9
Rysunek 2 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 1: Bierdzany.....	68
Rysunek 3 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 2: Osowiec.....	69
Rysunek 4 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 3: Turawa - Centrum	70
Rysunek 5 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 4: Turawa – Jezioro Średnie	70
Rysunek 6 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 5: Turawa – północny brzeg Jeziora Dużego	71
Rysunek 7 Granice Podobszaru rewitalizacji nr 6: Zawada	72